

worden. Naar Nederlandse begrippen waren dit zware straffen, naar Duitse lichte: in Duitsland was een simpel *Schutzhaftbefehl* van het *Reichssicherheitshauptamt*, waar geen rechter iets mee te maken had, voldoende om een zwarthandelaar of een clandestien slachter in een concentratiekamp te doen belanden.

Over het aantal vonnissen dat door de Nederlandse rechtspraak tegen economische delinquenten (smokkelaars inbegrepen) gewezen is, hebben wij slechts gegevens voor de jaren '40 t.e.m. '43: ruim 2000 veroordelingen in '40 (dat sluit een deel van de neutraliteitsperiode in), ruim 15000 in '41, ruim 22000 in '42, ruim 19000 in '43. Nam de economische criminaliteit dan in '43 af? Wij betwijfelen het. Eerder wezen wij er al op dat prijsovertreddingen (die door de Gemachtigde voor de Prijzen afgedaan werden) in '43 veelvuldiger geconstateerd werden dan in '42. De daling in het aantal veroordelingen wegens economische delicten is vermoedelijk eerder gevolg geweest van de grote vertraging die zich op de gebieden van opsporing en berechting ging voordoen. Trouwens, ook al eerder vonden de bezetter en autoriteiten als Hirschfeld en Louwes dat de vonnissen tegen economische delinquenten te lang op zich lieten wachten en bovendien te laag waren. *'Entgegen der deutschen Auffassung, wonach Straftäter im Kriege härter zu bestrafen sind, betrachten'*, zo rapporteerde de *Sicherheitsdienst* in een terugblik op het jaar '42, *'die niederländischen Staatsanwälte und Richter den Kriegszustand zumeist als mildernd. Ausserdem sind die deutschfeindlichen Richter und Staatsanwälte bestrebt, ihre Gegnerschaft zur neuen Ordnung durch eine unverständlich milde Rechtsprechung zum Ausdruck zu bringen.'*¹ Daar kwam nog bij dat door het ruimtegebrek in de gevangnissen veel gevangenisstraffen niet geëxecuteerd konden worden. Niettemin zaten per 1 juni '42 bijna achthonderd Nederlanders wegens clandestien slachten of andere vormen van zwarte handel gevangen. In juli werd toen het kamp Ommen in gebruik genomen— daar bevonden zich in oktober naast een groot aantal 'gewone' criminelen ca. zevenhonderdvijftig economische delinquenten. Enkele honderden anderen behoorden tot de groep van ruim achthonderd die naar Heerte gezonden werd; daar kwamen uit die groep een kleine driehonderd om het leven. De daardoor ontstane deining droeg er toe bij dat Ommen in april '43 de functie van strafkamp voor door Nederlandse rechters veroordeelde delinquenten verloor — nadien werden die delinquenten (alweer: voorzover zij door Nederlandse rechters veroordeeld waren) hoofdzakelijk naar de noodgevangnissen gezonden die Justitie in verscheidene delen des lands ingericht had; een deel bleef in een Duits kamp bij Siegburg.

¹ *'Meldungen aus den Niederlanden'*, *'Jahresbericht 1942'*, p. 79.